

‘Speelwater in de stad is veilig en gezond’

In *H₂O* nummer 23 van 27 november jl. stond een artikel met als titel ‘Water in de stad een risico voor de volksgezondheid?’. Heleen de Man, Melanie Kuiper, Imke Leenen en Bert Palsma beschreven de uitkomsten van een kleinschalig onderzoek naar (fecale) verontreiniging van water in de stad in wadi’s en op plaatsen waar kinderen met water spelen. Tinco Lycklama à Nijeholt van het Kenniscentrum Recreatie schreef onderstaande reactie op dat artikel.

Het laatste novembernummer van *H₂O* opende met een artikel over het mogelijke gezondheidsrisico van recreatief water in de stad. De auteurs doen verslag van een praktijkonderzoek op 14 locaties: fontein, bedriegertjes, wadi’s en vijvers. Op die plekken bepaalden zij de mate waarin het water fecaal verontreinigd is en in hoeverre dit voor mensen risicovol is. Ik ben een voorstander van het doen van praktijkonderzoek. De auteurs geven ook duidelijk aan dat het pilotonderzoek beperkt is en een vervolg krijgt in een uitgebreider AIO-traject.

Wat ik niet goed vindt, is dat de onderzoekers na het presenteren van de resultaten geen conclusies trekken. De gepresenteerde resultaten wekken de indruk dat sprake is van mogelijke gezondheidsrisico’s. Dit is mijns inziens een nietszeggende kwalificatie waarmee de schijn van ‘probleemlocaties’ is gewekt, terwijl dit niet uit het onderzoek blijkt.

Deze manier van communiceren is gevaarlijk. Gemeenten zijn de belangrijkste doelgroep voor de resultaten van dit onderzoek. Zij zijn immers verantwoordelijk voor het aanleggen en onderhouden van (speel)watervoorzieningen in de stad. Voor hen is dus van belang duidelijk te zijn over eventuele gezondheidsrisico’s van speelwater. Daarom wil ik, als kennisleverancier voor recreatievraagstukken, de voorlopige conclusies in twijfel trekken. Ik gebruik hiervoor hetzelfde toetsingskader als de auteurs, namelijk de kwaliteit van zwemwater volgens de Europese Zwemwaterrichtlijn.

Mijn conclusies zijn:

- Speelwater in de vorm van fontein en bedriegertjes is van voldoende kwaliteit om veilig en gezond in te spelen. Het brengt geen toegevoegd risico met zich mee ten opzichte van zwemmen in (goedgekeurd) oppervlakte/zwemwater;
- Vijvers en kanalen zijn van voldoende kwaliteit om veilig en gezond op te varen. Eventuele blootstelling brengt geen toegevoegd risico met zich mee ten opzicht van zwemmen in (goedgekeurd) oppervlakte/zwemwater;
- Natte wadi’s vormen een belangrijk risico, wanneer hierin wordt gespeeld. Het risico is te vergelijken met het risico van zwemmen op een afgekeurde locatie. Van belang is hierbij te vermelden dat speelwater wel bedoeld is om ‘in te spelen’ en wadi’s niet. Maar vaak zijn er speeltuinstellen of speeltuintjes in geplaatst, wat aangeeft dat gemeenten dit wel zo zien.

Als voornaamste aanbeveling geef ik gemeenten mee risico’s zo klein mogelijk te houden door bij aanleg meteen waterkwaliteit mee te nemen, bij bestaande

situaties de waterkwaliteit te monitoren, zo nodig te zuiveren en het publiek te informeren over gedragsregels (bijvoorbeeld: geen honden uitlaten op die plekken) en deze als gemeente te handhaven. Voor het vervolgonderzoek pleit ik voor een aanpak die daadwerkelijk de gezondheid van kinderen en volwassenen gaat volgen, zodat de ‘papier risico’s’ meer realiteitsgehalte krijgen.

Het Kenniscentrum Recreatie stimuleert waterrecreatie in de stad en bezoekt op dit moment gemeenten met een (gratis) presentatie om de mogelijkheden hiervoor in beeld te brengen. Het centrum werkt hierin samen met Deltares en het programma Leven met Water, maar ook met de auteurs van het besproken *H₂O*-artikel van Grontmij.

Mocht uw waterschap of gemeente interesse hebben in deze presentatie, dan kunt u contact opnemen met ondergetekende.

Tinco Lycklama à Nijeholt
(Kenniscentrum Recreatie)

Weerwoord

Door de heer Lycklama à Nijeholt wordt de conclusie getrokken dat de kwaliteit van speel- en recreatiewater voldoende is om er veilig en gezond in/mee te kunnen spelen en dat dit geen toegevoegd risico met zich meebrengt ten opzichte van goedgekeurd zwemwater.

Als schrijvers van het betreffende artikel hebben wij bewust geen conclusies getrokken. Allereerst merken wij op dat dit niet mogelijk is aangezien er geen normen en richtlijnen voor ‘veilig en gezond’ stadswater zijn. Ten tweede betreft het een

pilotonderzoek, dat gebaseerd is op een zeer kleine set aan meetdata. Op basis van deze kleine dataset is het gezondheidsrisico bepaald voor de verschillende stadswateren. Het blijkt dat voor wadi’s, speel- en recreatiewater wel degelijk potentiële gezondheidsrisico’s aanwezig kunnen zijn, die groter zijn dan de risico’s zoals beschreven in de Zwemwaterrichtlijn voor goedgekeurd zwemwater (zie tabel 4 in het artikel). Daarom wordt nader onderzoek uitgevoerd, onder andere door het starten van een AIO-traject aan de universiteit van Utrecht. Een grotere dataset zal meer duidelijkheid geven over de daadwerkelijke risico’s van bezoekers aan diverse stadswateren. Dit pilotonderzoek geeft voorzichtige en voorlopige resultaten op basis van een beperkt aantal metingen op een beperkt aantal locaties. Op basis van deze kleine dataset kunnen we wel als aanbeveling meegeven dat bij de ontwikkeling van nieuw stadswater goed nagedacht moet worden over hoe dit water wordt ingericht. Totdat er meer duidelijkheid bestaat over mogelijke risico’s voor de volksgezondheid is het verstandig om bij de inrichting van water in de stad ook met deze factor rekening te houden.

Wat betreft het vervolgonderzoek: de aanbeveling van de heer Lycklama à Nijeholt was reeds in het onderzoeksprogramma opgenomen, mensen zullen gevolgd worden om te bepalen of zij ook daadwerkelijk ziek worden nadat ze in contact zijn geweest met stadswater. In de literatuur zijn hierover al enkele voorbeelden te vinden.

Heleen de Man, Melanie Kuiper,
Imke Leenen en Bert Palsma

Waterspeelplaats op de IJsselkade in Zutphen (foto: Kenniscentrum Recreatie).

